

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія польської літератури

Середньовіччя. Відродження

Освітня програма «Середня освіта (Польська мова та література)»
перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність 014 Середня освіта
014.02 Мова і література (польська)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета і цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія польської літератури (Середньовіччя. Відродження)
Викладач (-і)	Ткачук Тамара Олексіївна
Контактний телефон викладача	0342 596144
Е-mail викладача	tamara.tkachuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна (offline)
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС: 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), а також щовівторка з 15.00. Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.
2. Анотація до курсу	
Курс «Історія польської літератури» (Середньовіччя. Відродження) передбачає вивчення важливих естетичних систем і культурних епох – Середньовіччя. Відродження в історії розвитку польської літератури, аналіз основних етапів і художніх явищ літературних епох з X до XVI століть, ознайомлення із періодом зародження польської держави, хрещення її Мешком I, вивчення легенд про походження Польщі, діяннями династії П'ястів, вичення найдавніших культурних літературних пам'яток. Ознайомлення із культурними відкриттями епохи Ренесансу в Європі й Польщі, із видатними діячами культури й літератури польського Відродження. Аналіз художніх текстів, мистецьких пошуків і новацій авторів на основі сучасних інтерпретаційних моделей враховує культурно-історичний контекст, динаміку літературного процесу, взаємодію літературних напрямів, а також передбачає використання компаративного методу, зокрема типологічне зіставлення польських художніх творів із відповідними творами українського та європейського письменства означених періодів.	
3. Мета і цілі курсу	
“Історія польської літератури” – ключова дисципліна, яка передбачає формування фахових компетентностей майбутнього вчителя-словесника, що володіє знаннями про розвиток й особливості польської літератури Середньовіччя і Ренесансу. Курс «Історія польської літератури» (Середньовіччя. Відродження) має на меті вивчення характерних явищ польської літератури X - XVI ст.; аналіз літературних текстів із урахуванням загального культурного і філософського контексту їхнього створення, ознайомлення із досягненнями, реформами, культурою означених епох, політичною ситуацією в Речі Посполитій, а також цілісне сприйняття усього літературного процесу в сукупності з культурними та історичними подіями, у нерозривній єдності творчої постаті з окремим періодом. Засвоєння основних літературно-естетичних систем Середньовіччя і Ренесансу, національної специфіки й традицій польської літератури означеного періоду, проведення типологічного зіставлення із відповідними текстами українського і європейського письменства.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Здатність студентів: - спілкуватися державною і польською мовами; - бути критичними і самокритичними; - до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з польськомовних та україномовних наукових джерел; - осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку польського, українського і світового літературознавства; - здійснювати літературознавчий аналіз художніх творів доби Середньовіччя і Відродження з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів; - осмислювати провідні тенденції, часові, просторові межі та основні періоди розвитку польської літератури X-XVI ст.; - орієнтуватись у світовому і польському літературному процесі; - визначати основні риси епох Середньовіччя і Ренесансу;	

- визначати основні традиції та новаторство письменників, творчість яких вивчається згідно програмових вимог;
- здійснювати аналіз художнього твору на імагологічному, жанрово-композиційному, тематичному рівнях;
- усвідомлювати основні тенденції розвитку польської літератури епохи Середньовіччя і Відродження;
- осмислювати творчість представників польського письменства Середньовіччя і Відродження, специфіку релігійних і світських середньовічних текстів, а також ренесансний характер творів митців польського Відродження: Миколи Рея, Яна Кохановського, Фрича Моджевського, Шимона Шимоновича, Лукаша Гурницького, Себастьяна Фабіана Кльоновича та ін.
- розуміти теоретичні засади означених періодів;
- здатність творчо, креативно мислити;
- здатність застосовувати отримані знання на уроках літератури як польської, так української, зарубіжної.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні	18
Самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
Третій	014 Середня освіта	Другий Другий	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Особливості літературного процесу доби Середньовіччя. Тема 1. Універсалізм і характер епохи польського середньовіччя. Польські назви, письмо.	Лекційні заняття Лекційне заняття	Lektury polonistyczne: Średniowiecze, renesans, barok. T. 1. Red. A. Borowski, J. S. Gruchała. Kraków, 1997. Majda J. Okresy literackie. Warszawa, 1990.	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 2. «Хроніка Галла Аноніма». «Булла Гнезненська». «Книга Генрика». «Богородиця» як перша польська молитва-гімн. «Страждання Матері Божої під хрестом».	Лекційне заняття/дискусія	Pollak R. Od renesansu do baroku. Warszawa, 1969. Петрухіна Л.Е. Історія польської літератури: Конспект лекцій і завдання. Львів, 2006. Krzyżanowski J. Dzieje literatury polskiej. Warszawa, 1969 Mrocewicz K. Starożytność – Oświecenie. Warszawa, 2000.	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3

Тема 3. «Флоріанський псалтир». «Казання Гнезненські». «Розмова майстра Полікарпа зі смертю». Образ «danse macabre». «Хроніка Вінцента Кадлубека». «Душа з тіла вилетіла», «Душа вмираючого».	Лекційне заняття/дискусія	1,3,4,5,6,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 4 . «Історія Яна Длугоша» як перша спроба створення історії Польщі. Містерії. Історія про славне воскресіння Христове як перша драма польської літератури. «Сатира на лінивих селян», «Про поведінку за столом». Естетика і поетика доби Ренесансу як «золотого віку» польської культури.	Лекційне заняття/дискусія	1,3,4,5,6,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 5. Відродження в Європі та Польщі. «Золота доба» польської літератури. Діяльність Миколи Коперника. Праця науковця «Про обертання небесних сфер». Мацей Меховський (автор детального географічного й	Лекційне заняття/дискусія	1,3,4,5,6,8,21	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3

етнографічного опису Східної Європи), Бернард Ваповський – картограф, Марчін Кромер, який у «De origine et rebus gestis Polonorum libri» описав історію і географію Польщі. польської літератури. Клеменс Яніцький. Ян Дантишек, Анджей Кшицький. Перший польськомовний письменник – Бернат з Любліна і його праці «Рай душі», «Життя Езопа Фрига».					
Тема 6. Микола Рей - батько польського письменства. Критика шляхти і духовенства у «Короткій розмові...», «Звіринець» і місце у ньому фігліків. «Життя учтивої людини»	Лекційне заняття/ дискусія	1,3,4,5,6,8, 22,23	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 7. Ян Кохановський як ідеал Ренесансного гуманіста. Тематичне різноманіття фрашок. Філософія «Пісень», «Псалтиря Давидового». «Трени» як вираження	Лекційне заняття/дискусія	1,3,4,5,6,8,22,23	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3

кризи ренесансного світогляду. Драматургія письменника: «Odprawa posłów Greckich» як алегоричний твір політичного змісту					
Тема 8. Фрич-Моджевський як відомий митець польського гуманізму і його твір «O porprawie Rzeczy Pospolitej».	Лекційне заняття/дискусія	9,22,21,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 9. Творчість Ш. Шимоновіца «Женці», Л. Гурницького	Лекційне заняття/дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу		Згідно розкладом 3
Тема 1. Універсалізм і характер епохи польського середньовіччя. Перші польські назви у латиномовних текстах, специфіка письма.	Практичне заняття/дискусія	1, 2,3,4,5,6,7,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 2. «Хроніка Галла Аноніма». «Булла Гнезненська». «Книга Генрика». «Богородиця» як перша польська молитва-гімн. «Страждання Матері Божої під хрестом».	Практичне заняття/дискусія	1, 2,3,4,5,6,7,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 3. «Флоріанський псалтир». «Казання	Практичне заняття	1, 2,3,4,5,6,7,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3

Гнезненські». «Розмова майстра Полікарпа зі смертю». Образ «danse macabre». «Хроніка Вінцента Кадлубека». «Душа з тіла вилетіла», «Душа вмираючого».					
Тема 4. «Історія Яна Длугоша» як перша спроба створення історії Польщі. Містерії. Історія про славне воскресіння Христове як перша драма польської літератури.	Практичне заняття/дискусія	1, 2,3,4,5,6,7,8,25	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 5. Відродження в Європі та Польщі. «Золота доба» польської літератури. Клеменс Яніцький. Ян Дантишек, Анджей Кшицький. Перший польськомовний письменник – Бернат з Любліна і його праці «Рай душі», «Життя Езопа Фрига».	Практичне заняття/дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 6. Микола Рей-батько	Практичне заняття/дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3

польського письменства. Критика шляхти і духовенства у «Короткій розмові...», «Звіринець» і місце у ньому фігліків.					
Тема 7. Ян Кохановський як ідеал Ренесансного гуманіста. Тематичне різноманіття фрашок. Філософія «Пісень», «Псалтиря Давидового». «Трени» як вираження кризи ренесансного світогляду.	Практичне заняття/дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 8. «Відправлення послів грецьких» як алегоричний твір політичного змісту Яна Кохановського. Фрич-Моджевський як відомий митець польського гуманізму «Про поправу Речі Посполитої».	Практичне заняття /дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3
Тема 9. Творчість Шимоновича «Женці» і Л. Гурницького.	Практичне заняття/дискусія	21,22,23,24	2 Опрацювати відповідну наукову літературу	4	Згідно розкладом 3

	Самостійна робота		54 год	14 балів	
1.Типологія польського та європейського Середньовіччя.	Самостійна робота	1,2,6,7	10 Створити схему-специфіки, спільного і відмінного в Європейському і польському Середньовіччі.	1	Згідно розкладом 3
2.Філософія середньовіччя. Концепції Томи Аквінського, Августина Аврелія.	Самостійна робота	1,2,6,7	6 Презентації філософських концепцій філософів	1	Згідно розкладом 3
3.Легенди про походження польської держави та їх вивчення в середній школі.	Самостійна робота	7,9,25	6 Прочитати легенди	1	Згідно розкладом 3
4.Найдавніші польські династії.	Самостійна робота	9,12,13,25	2 Презентація кейсів	1	Згідно розкладом 3
5.Хрещення Польщі у 866 році Мешком I.	Самостійна робота	9,12,13,25	6 Прочитати про важливу подію хрещення Польщі.	1	Згідно розкладом 3
6. Жанри середньовічної літератури.	Самостійна робота	2,9,12,13,25	6 Знати визначення і характерні риси жанрів середньовічної літератури	1	Згідно розкладом 3
7.Основні відкриття епохи Ренесансу. Культурні діячі. Книгодрукування.	Самостійна робота	2,13,15,21,22,23	6 Опрацювати відповідну літературу. Значення відкриттів.	1	Згідно розкладом 3
8.Типологія польського і європейського Ренесансу.	Самостійна робота	2, 15,16,17,23	6 Презентація кейсів: польський і європейський Ренесанс: спільне і відмінне.	1	Згідно розкладом 3
9.Творчість Данте Аліг'єрі, Ф.Петрарки, В.Шекспіра, М.де Сервантеса , Лопе де Веги.	Самостійна робота	2,15,16,17,23	1 Прочитати «Божественну комедію» Данте, сонети Петрарки, сонети Шекспіра, «Дон Кіхот» М.де Сервантеса, «Фуенте Овехуна» Лопе де Веги.	1	Згідно розкладом 3
10.Польська драматургія епохи	Самостійна робота	15,16,17,23	1 «Відмова грецьким послам» Я.Кохановського.	1	Згідно розкладом 3

Ренесансу.			Специфіка зображення Речі Посполитої у творі.		
11. Структура поеми «Свентоянська пісня про Собутку» Я. Кохановського. Символізм образів поеми.	Самостійна робота	15,16,17,23	1 Символічність поеми. Виписати і проаналізувати роль образів-символів у поемі.	1	Згідно розкладом 3
12. Фольклорне походження Собутки. Типологія із українською фольклорною символікою. Купальське дійство: спільне і відмінне у святкуванні свята в польського та українського народів.	Самостійна робота	15,16,17,23	1 Відтворення дійства на Івана Купала з використанням тексту поеми	1	Згідно розкладом 3
13. Художня специфіка «Пісень» Яна Кохановського.	Самостійна робота	15,16,17,23	1 Визначити тематику «Пісень» Я.Кохановського	1	Згідно розкладом 3
14. Драма Я.Кохановського «Відмова грецьким послам». Тематика і проблематика твору.	Самостійна робота	15,16,17,23	1 Визначити тематику і проблематику драми, характер конфлікту.	1	Згідно розкладом 3
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 36 балів за практичні заняття; 14 балів за самостійну роботу, 50 балів - екзамен. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-%e2%84%96447-vid-24.07.2015r..pdf				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань. У контрольній роботі має бути правильно висвітлено 50+1% обсягу матеріалу. У екзаменаційній роботі має бути правильно висвітлено 50+1% обсягу матеріалу завдань (2 питання і 30 тестів). При бажанні студента здійснюється усний захист				

	екзаменаційної роботи для підвищення підсумкової оцінки або виконання тестів за комп'ютерами.
Практичні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку теоретичної та практичної підготовки студента до заняття. Поточний контроль проводиться за допомогою таких засобів: тестування; розгорнуті письмові відповіді; перевірка знання текстів; перевірка знання теоретичного матеріалу. Враховується попередня підготовка до розгляду питань, активна участь у дискусії, творчий підхід до вирішення сформульованих завдань, написання есе, творчих робіт, виготовлення і презентація творчих кейсів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів

7. Політика курсу

Згідно зі статтею 58 Закону України «Про вищу освіту», науково-педагогічні працівники ЗВО зобов'язані: забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні; дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у ЗВО, дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти; розвивати в осіб, які навчаються у ЗВО, самостійність, ініціативу, творчі здібності; дотримуватися законів України, статуту та Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf>) Під час лекційних і практичних занять студенти поринуть в часи культури загалом й літератури зокрема епох Середньовіччя і Ренесансу.

1. Рекомендована література

1. Петрухіна Л.Е. Історія польської літератури: Конспект лекцій і завдання. Львів, 2006.
2. Козлик І.В. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження. («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 344 с. режим доступу: <http://kozlyk.pu.if.ua/depart/ihor.kozlyk/resource/file/pdf/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%87%D1%87%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20-%202011.pdf>
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1392502
3. Broniewski T., Historia architektury dla wszystkich, Wydawnictwo Ossolineum, 1990 r.
4. Epoki literackie: Red. S. Żurawski. Warszawa, 2008.
5. Krzyżanowski J. Dzieje literatury polskiej. Warszawa, 1969 (rozdziały „Literatura barokowa”, „Literatura wieku Oświecenia”).
6. Lektury polonistyczne: Średniowiecze, renesans, barok. T. 1. Red. A. Borowski, J. S. Gruchała. Kraków, 1997.
7. Majda J. Okresy literackie. Warszawa, 1990.
8. Pollak R. Od renesansu do baroku. Warszawa, 1969.
9. Sztuka Świata, t. 7, praca zbiorowa, Wydawnictwo „Arkady”, 1994 r.
10. Cynarski Stanisław, Sarmatyzm – ideologia i styl życia, [w:] Polska XVII wieku. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. J. Tazbira, Wiedza Powszechna, Warszawa 1969.
11. Głowiński Michał, Kostkiewiczowa Teresa, Okopień-Sławińska Aleksandra, Sławiński Janusz, Słownik terminów literackich, Ossolineum, Wrocław 1998 (hasło: pamiętnik).
12. Krzyżanowski J. Dzieje literatury polskiej. Warszawa, 1969 (rozdziały „Literatura barokowa”, „Literatura wieku Oświecenia”).
13. Mrocewicz K. Starożytność – Oświecenie. Warszawa, 2000.

- 14.Sarnowska-Temierusz E., Kostkiewiczowa T., Krytyka literacka w Polsce w XVI i XVII wieku oraz w epoce Oświecenia, Wrocław 1990.
- 15.Zabłocki S., Od prerenesansu do Oświecenia. Z dziejów inspiracji klasycznych w literaturze polskiej, Warszawa 1976.
- 16.Chrzanowski J. Historia literatury niepodległej Polski (965-1795). – Warszawa, 1971. – 372 s. (2 экз.), 1983. – 868 s.
- 17.Historia literatury polskiej w zarysie. – T. 1,2. – Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1983. – 358 s. (I) 359 s. (II) 1987-358 s. (I) 370 s. (II)
- 18.Jerschina E. Libera Z. Historia literatura polskiej. – Warszawa: PWN, 1981. 368 s.
- 19.Kleiner J. Zarys dziejów literatury polskiej od początków do 1918 roku. – Wrocław – Warszawa – Kraków: Zakład narodowy imienia Ossolińskich, 1968. – 567 s.
- 20.Krajewski K. Średniowiecze – Oświecenie: Podręcznik. – Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 1981. – 350 s.
- 21.Krzyżanowski J. Dzieje literatury polskiej. – Warszawa, 1979. – 768 s. 1970 – 680 s.Libera Z.
- 22.Literatura polska: Od Średniowiecza do Oświecenia. – Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 1988. – 456 s.
- 23.Literatura polska od Średniowiecza do pozytywizmu / pod. Red. J. Jakubowskiego. – Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 1975. – 834 s.
- 24.Mortkowicz-Ollczakowa H. Bunt wspomnień. – Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1961. – 432 s.
- 25.Starnawski J. Średniowiecze. – Warszawa: Wydawnictwo szkolne i pedagogiczne, 1983. – 384 s.

Інформаційні ресурси

1. <http://lib.if.ua/>
2. <http://lib.pu.if.ua/>
3. www.nbu.gov.ua/
4. www.lsl.lviv.ua/
5. <http://feb-web.ru/>

Викладач - доцент Ткачук Тамара Олексіївна